

Lucia Pop

TEORIE ȘI SOLFEGII

Învățământ vocațional,
profil artistic,
specializarea muzică

clasa a VIII-a

CUPRINS

Cuvânt înainte	3
Cuprins	4
Cap. I A) Sunetul muzical.....	5
B) Intervale muzicale - Clasificare	6
Cap. II. Teoria tonalității	44
Cap. III. Înrudirea tonalităților	84
Cap. IV. Tonalitatea cromatică	91
Cap. V. Modulația	100
Cap. VI. Metrica	110
Cap. VII. Tempo	129
Cap. VIII. - I) Procedee de dezvoltare a formulelor ritmice	135
- II) Formule ritmice de excepție în ritmul binar, ternar și eterogen	159
Cap. IX. Elemente de dinamică	171
Cap. X. Ornamente	178
Cap. XI. Abreviații	189
Cap. XII. Teoria muzicii în probleme recapitulative	194
Cap. XIII. Măsuri și ritmuri recapitulative	199
Cap. XIV. Solfegii cuprinzând sinteza practică a problemelor teoretice	205
Cap. XV. Dictate pentru examenul de admitere în liceu (informativ)	233
Bibliografie selectivă	235

CAPITOLUL I

A. SUNETUL MUZICAL

Sunetul muzical este produsul vibrațiilor repezi, regulate, ale unui corp sonor elastic (coardă, coloană de aer) impulsionat de o forță oarecare.

Calitățile sunetului din punct de vedere fiziologic – adică urmărind senzația produsă asupra organului auditiv de către vibrațiile corpurilor sonore – sunt:

1) *înălțimea*: sunetul poate fi mai înalt (sol₂) sau mai grav (la₁):

2) *durata*: sunetul poate fi mai lung sau mai scurt:

3) *intensitatea*: sunetul poate fi mai puternic (f) sau mai slab (p):

4) *timbrul*: sunetul are sonoritate diferită în funcție de sursa emițătoare.

(Cântați, spre exemplu, sunetul *la* cu vocea, apoi cântați-l la pian. Oricine stă cu ochii închiși recunoaște diferența dintre timbrul instrumentului și cel al vocii).

Sunetele percepute de auzul omenesc sunt cuprinse între 16 și 20 000 vibrații duble pe secundă (16 – 20 000 Hz). Ele sunt organizate în ordinea crescătoare a numărului de vibrații pe secundă, formând *scara sonoră generală*.

Poziția unui sunet într-o scară muzicală, indiferent de structura ei, se numește *treaptă*.

Diferențele de înălțime dintre elementele scării sonore generale se măsoară prin *intervale*.

Intervalul muzical este raportul de înălțime ce se stabilește între două sunete cu frecvență diferită (frecvența este numărul de vibrații produs într-o secundă), emise de un corp elastic impulsionat de o forță oarecare.

Un interval este o *bază* (sunetul de jos) și un *vârf* (sunetul de sus).

Criterii de clasificare a intervalelor

I. Din punct de vedere cantitativ (după numărul de trepte pe care îl conțin) intervalele sunt:

1. *Prima* – o treaptă repetată.

Exemplu: re – re.

Se scrie astfel: 1ma.

Redăm mai jos un cântec compus numai cu intervale de primă.

Luci, soare, luci

Din folclorul copiilor

1ma

Luci, soa-re, luci Că fi-oi da un pumn de nuci

Și-o pe-re-che de pa-puci Luci, soa-re, luci

2. *Secunda* este intervalul de două trepte alăturate cu nume diferit. Exemplu: re – mi, fa – sol, din scara generală muzicală. Se scrie astfel: 2da.

Urmează un exemplu de cântec bazat numai pe primă și secundă.

Broscuța

Versuri și muzică: I. D. Vicol

2da, 1ma

Mi-a spus mi-e ci-ne-va Că bro-scu-ța
La școa-lă de-ar în-va-ța Ea pe no-te-qr

fa-ce-a-sa Do, oac, oac, oac, oac, oac, oac
zi-ce-a-sa Do, re, do, re, do, re, do

3. *Terța* este intervalul de la o treaptă la a 3-a în gama diatonică heptatonică. (Raportul de înălțime între o treaptă și a 3-a în scara generală muzicală).

Exemplu: fa – la
Se scrie astfel: 3^{le}.

Tot ce e pe lume

Versuri: G. M o r a r u

Muzica: D. D. S t a n c u

3ta, 1ma, 2da

Tot ce e pe lu - me ___ A-re-un rost a - nu - me

Peș-te ne dau bāl-ți - le Min-te ne dau cār-ți - le

Mie-re dau al - bi-ne-le, ___ O-mul bun dā bi-ne-le.

4. *Cvarta* este intervalul dintre patru trepte ale gamei diatonice de 7 trepte.

Se scrie astfel: 4ta. Exemplu:

Vara sosește

A. L. I v e l a

4ta, 1ma, 2da, 3ta

Va-ra so - seș-te și cām-pul e ver-de

LEBRIS We know books

Flori dră-gă - la - șe pe câmp se ză - resc

Cip, cip, cip, cip, cip, cip, cip, cip, ci - rip

5. *Cvinta* este intervalul dintre cinci trepte ale gamei diatonice. Exemplu: do - sol, re - la.

Se scrie astfel: 5ta.

Să-mi spui tu mie copilaș

Grigore Teodosiu

5ta, 1ma, 2da, 3ta, 4ta

Să-mi spui tu mi - e co - pi - laș, — Cum cân-tă

mi - cul gre - ie - raș Cri, cri, cri, cri, cri, cri, cri, cri, cri,

cri, cri, cri, A - șa cân-tă mi - cul gre - ie - raș —

6. *Sexta* este intervalul dintre șase trepte. Exemplu: do - la, re - si.

Se scrie astfel: 6ta.

Capra cu trei iezi

Timotei Popovici

6ta, 1ma, 2da, 3ta, 4ta, 5ta
Moderato

Trei iezi cu - cu - ieți, U - șa ma - mei

des - cu - ieți, Că ma - ma v-a - du - ce vo - uă,

FRIS We know books

Frun-ze-n bu-ze, iar-bă-n Țar-bă, Drab de sa-re

în spi-na-re, Mă-lă-iaș în cāl-cā-iaș,

Smoc de flori pe sub-su-ori.

7. Septima este intervalul dintre șapte trepte ale gamei diatonice.
Exemplu: do - si, re - do.

Se scrie astfel: 7ma.

Rugăminte

Constantin Romașcanu

7ma, 1ma, 2da, 3ta, 4ta, 5ta

Flu-tu-raș eu te-aș ru-ga... Fă po-pas în ca-sa mea

Vin a-ici mai des Să te de-se-nez.

8. Octava este intervalul dintre opt trepte ale gamei diatonice.

Se scrie astfel: 8va.

Cucu

Cântec popular

8va, 1ma, 2da, 3ta, 4ta, 5ta, 6ta, 7ma

Cu-cu-le drag ves-ti-tor Da-că vîi să

